

Андрєєва Є.Г.

З курс психологічного факультету НАВС
науковий керівник: **Климчук М.П.** науковий
співробітник науково-дослідної лабораторії з
проблем експертно-криміналістичного
забезпечення ННІ №2 НАВС, к.ю.н., доцент

ЗАЛУЧЕННЯ ЗАХИСНИКА ДО УЧАСТІ У ПРОВЕДЕННІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО

Важлива роль у діяльності із захисту від порушення конституційних прав підозрюваного належить захиснику. Безсумнівно, що здійснення цієї діяльності, нерозривно пов'язаної з участю захисника у кримінальному провадженні в цілому, має певні особливості, які зумовлені її предметом.

У зв'язку із набуттям чинності у 2012 році КПК України, на практиці виникають проблеми, що стосуються процесуальної діяльності захисника в ході проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Залишаються актуальними питання регламентації участі захисника при проведенні допиту підозрюваного, окрім того спільна діяльність захисника і підозрюваного при проведенні даної слідчої (розшукової) дії потребує вироблення тактики їх спільних дій.

Зміст участі захисника в допитах полягає в тому, щоб забезпечити їх повноту та всебічність з точки зору захисту законних інтересів підозрюваного, сприяти виявленню фактів, які виправдовують підозрюваного або пом'якшують його відповідальність. Така допомога захисника, безперечно, є позитивною. Захисник бере участь у допиті як активний і самостійний суб'єкт доказування. Він реалізує надані йому законом права і безпосередньо впливає на зміст діяльності слідчого, сприяє запобіганню обвинувального ухилу. Все це позитивні моменти, які повинні об'єктивно зацікавити слідчого в пошуку шляхів своєчасного залучення захисника до проведення допиту.

До заходів, які може вжити слідчий, з тим щоб гарантувати захиснику повне здійснення свого права на участь в допиті, відноситься своєчасне його інформування про час і місце допиту, коректування цього часу з урахуванням можливостей захисника. Сприяти цьому, в допустимій, на думку слідчого, мірі, можливістю ознайомлення захисника з графіком проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, в яких він бере участь. Це особливо важливо у випадках, коли участь захисника у провадженні є обов'язковою [1, с. 48].

Слідчий і захисник, зрозуміло, не зобов'язані знайомити один одного зі своїм планом допиту, вони це роблять лише коли вважають за доцільне.

Захисник може просити слідчого скоригувати план допиту з урахуванням стану і властивостей особи допитуваного, наприклад, не задавати без нагальної потреби питання про його особисте життя, адже захисник знає, що допитуваний гостро на них реагує і буде тим самим порушено його нормальний психічний стан.

Незважаючи на те, що кримінальний процесуальний закон не регулює цю частину взаємовідносин слідчого із захисником, їх слід розцінити як правомірні, спрямовані на охорону прав і законних інтересів підозрюваного, що сприяють створенню сприятливої атмосфери розслідування та формуванню позитивних відносин слідчого та захисника. Не буде порушенням закону і цілком допустиме обговорення захисником і слідчим плану проведення допиту. Слідчий вправі аргументовано відхилити доводи захисника, але якщо захисник у своїх пропозиціях не виходить за рамки закону і не протидіє розслідуванню, слідчому доцільно прислухатися до його думки. Слідчий, безперечно, зацікавлений в тому, щоб отримати максимум інформації від захисника. Ця інформація може дати йому підставу для формування уявлення про можливі версії захисника у провадженні або хоча б окремих його елементів.

Отримуючи з різних джерел інформацію про дії підозрюваного, його роль у вчиненні кримінального правопорушення, про особливості його характеру, темпераменту, захисник може запропонувати слідчому свою версію, яка базується на цих відомостях. Не виключено, що захисник може рекомендувати і свій шлях перевірки висунутої ним версії, з'ясування окремих обставин кримінального провадження.

Захисник також повинен слідкувати за дотриманням правил застосування технічних засобів фіксування, якщо такі використовувались під час проведення слідчих (розшукових) дій. Законодавством України захиснику надано право застосовувати технічні засоби фіксування. Так, відповідно до ч. 1 ст. 107 КПК України рішення про фіксацію процесуальної дії за допомогою технічних засобів під час досудового розслідування, в тому числі під час розгляду питань слідчим суддею, приймає особа, яка проводить відповідну процесуальну дію. За клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим [2].

Завершуючи сказане, зазначимо, що захиснику необхідно активно брати участь в допитах підозрюваних, оскільки ця слідча (розшукова) дія дає найбільший обсяг вербальної інформації, за допомогою якої можливо встановити обставини, що виправдовують підзахисних або пом'якшують їх винуватість. Тому підтримуємо точку зору, що надання захиснику таких прав та їх реалізація в ході допиту підозрюваного дозволяє йому не лише з'ясувати бачення підзахисним обставин події та його участі у вчиненні злочину, але й

визначити свої подальші дії, спрямовані на спростування підозри та пом'якшення кримінальної відповідальності підозрюваного: визначити коло клопотань, які необхідно заявити з метою перевірки підозри, та коло слідчих дій, участь у ході яких сприятиме всебічному, повному й об'єктивному встановленню обставин справи [3, с. 89].

Список використаних джерел:

1. Леви А.А. Особенности предварительного расследования преступлений, осуществляемых с участием защитника: метод. пособие / НИИ проблем укрепления законности и правопорядка / А.А. Леви, Н.А. Якубович, Л.В. Батищева, Е.И. Конах. – М., 1995. –160 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 376 с.
3. Ковальчук С.О. Здійснення захисту у кримінальних справах на засадах змагальності та диспозитивності: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук: спец. 12.00.09 / С.О. Ковальчук. – Івано-Франківськ, 2007. – 222 с.